

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

ONTWERP

RIGLYNE VIR PRAKTIESE ASSESSERINGSTAKE

2015

Hierdie riglyne bestaan uit 20 bladsye en 'n 1 bladsy-bylae.

INHOUDSOPGAWE

1.	INLEIDING	3
2.	RIGLYNE VIR DIE ONDERWYSER	3
2.1	Administrasie van die PAT'e	3
2.2	Assessering van PAT'e	11
2.3	Moderering van PAT'e	14
2.4	Verklaring van egtheid	15
3.	RIGLYNE VIR DIE LEERDER	15
3.1	Instruksies vir die leerder	15
3.2	Take	15
3.3	Assessering/Modereringsrubrieke/-instrumente	19
3.4	Vereistes vir aanbieding	19
3.5	Tydraamwerke	19
3.6	Afwesigheid/Take nie ingelewer nie	19
3.7	Verklaring van egtheid	19
4.	BRONNELYS	20
5.	GEVOLGTREKKING	20

BYLAE A: Verklaring van egtheid**AKRONIEME**

KABV	Kurrikulum-en-assesseringsbeleidsverklaring
VOO	Verdere Onderwys en Opleiding
NKV	Nasionale Kurrikulumverklaring
NSS	Nasionale Senior Sertifikaat
PAT	Praktiese assesseringstaak
AP	Assesseringprogram
SGA	Skoolgebaseerde assessering

1. INLEIDING

Die 16 Kurrikulum-en-assesseringsbeleidsverklaring-vakke wat 'n praktiese komponent bevat, sluit almal 'n praktiese assesseringstaak (PAT) in. Hierdie vakke is:

- **LANDBOU:** Landboubestuurswetenskappe, Landbou-tegnologie
- **KUNS:** Dansstudies, Ontwerp, Dramatiese Kunste, Musiek, Visuele Kunste
- **WETENSKAPPE:** Rekenaartoepassingstegnologie, Inligtings-tegnologie
- **DIENSTE:** Verbruikerstudies, Gasvryheidstudies, Toerisme
- **TEGNOLOGIE:** Siviele Tegnologie, Elektriese Tegnologie, Meganiese Tegnologie en Ingenieursgrafika- en ontwerp

'n Praktiese assesseringstaak (PAT) is 'n verpligte komponent van die finale promosiepunt vir alle kandidate ingeskryf vir vakke wat 'n praktiese komponent het en tel 25% (100 punte) van die eksamenpunt aan die einde van die jaar. Die PAT word oor die eerste drie kwartale van die skooljaar geïmplementeer. Dit word in verskillende fases of 'n reeks kleiner aktiwiteite afgebreek wat saam die PAT opmaak. Die PAT bied leerders die geleentheid om op 'n gereelde basis gedurende die skooljaar geassesseer te word en dit maak ook voorsiening vir die assessering van vaardighede wat nie in 'n geskrewe formaat, bv. toetse of eksamens, geassesseer kan word nie. Dit is dus belangrik dat skole seker maak dat al die leerders die praktiese assesseringstake binne die toegelate tydperk voltooi om te verseker dat leerders aan die einde van die jaar hulle uitslae ontvang. Die beplanning en uitvoering van die PAT verskil van vak tot vak.

2. RIGLYNE VIR DIE ONDERWYSER

2.1 Administrasie van die PAT'e

- Ontwerp-onderwysers sal hul eie praktiese assesseringstake opstel. Die kreatiewe aard van Ontwerp moedig onderwysers aan om temas relevant tot hul spesifieke konteks te ontwikkel. Hierdie temas sal dan spesifieke opdragte bepaal wat die leerders vir elke PAT moet voltooi.
- Onderwysers moet DRIE afsonderlike praktiese assesseringstake ontwerp wat gedurende die akademiese jaar (kwartaal 1 tot 3) onderneem sal word. In kwartaal 3 dien die proefeksamen- prakties as taak.
- Elke taak behoort beide Onderwerp 1 (proses) en Onderwerp 2 (die maak van die produk) in te sluit.
- Punte vir elke PAT behoort soos volg toegeken te word:
Onderwerp 1: Die proses (50 punte)
Onderwerp 2: Die produk (50 punte)

- Die kies van temas vir die PAT'e:
 - Onderwysers behoort temas te kies om hul opdragte te lei (bv. indien die tema ' 'n Beter Lewe' is, kan 'n opdrag fokus op die vind van 'n verskeidenheid oplossings om lewenstandaard te verbeter).
 - Jy mag jou eie temas ontwikkel en/of hulle uit die goedgekeurde handboeke kies.
 - Jy kan op 'n breë tema vir die jaar se praktiese werk besluit en dit dan onderverdeel in spesifieke opdragte, een per kwartaal. Dit sal 'n meer samehangende werkstuk in die retrospektiewe uitstalling tot gevolg hê.
 - Jy moet seker maak dat ten minste 60% van elke PAT in die klas onder jou toesig gedoen word aangesien jy die werk as die leerder se eie moet verifieer. As jy nie die werk kan verifieer nie, behoort dit NIE nagesien te word NIE.
 - Die PAT'e behoort in ooreenstemming met die konteks van die skool opgestel te word. Onderwysers moet spesifieke instruksies in die opdrag gee wat die vereistes van die PAT duidelik uiteensit.

Alle PAT'e moet gelyktydig saam met die kwartaal se voorgeskrewe 'Ontwerp in 'n Besigheidskonteks'-navorsingsmodules plaas te vind (kwartaal 1 en 2).

Opsomming van die jaar se praktiese take:

KWARTAAL 1	KWARTAAL 2	KWARTAAL 3	KWARTAAL 4
PAT 1	PAT 2	PRAKTIESE PROEFEKSAAMEN	RETROSPEKTIEWE UITSTALLING: • PAT'e 1 en 2 • Proefeksaamen-prakties • EEN beste graad 11-werk • TWEE Besigheidskonteks-navorsingsmodules* EN VRAESTEL 2 (FINALE PRAKTIESE EKSAMEN)

***KWARTAAL 1: Ontwerp in 'n besigheidskonteks as deel van Onderwerp 1**

Die klem in die eerste kwartaal val op 'n basiese begrip van die betekenis van ontwerpprodukte gemik op 'n spesifieke teikenmark, deur die gebruik van verpakking en reklame as betekenisinstrumente.

***KWARTAAL 2: Ontwerp in 'n besigheidskonteks as deel van Onderwerp 1**

Die klem in die tweede kwartaal val op loopbaangeleenthede binne die ontwerpdisipline: verskeidenheid, omvang, opleiding benodig en opleiding beskikbaar en hoe om vir 'n werk aansoek te doen.

Doen navorsing oor of bestudeer enige **EEN** bekroonde Suid-Afrikaanse ontwerper/ontwerpagentskap/ontwerpdirekteur. Dit sal voordelig wees as dit met die loopbaandisipline wat nagevors is, verband hou.

Beide die navorsingstake hierbo moet in die vorm van 'n omvattende en formeel gestruktureerde opdrag of aktiwiteit wees wat bewys is van deeglike en samehangende beplannings- en verwysingsvaardighede.

Kontrolelys vir die inhoud van PAT 1 en PAT 2:

ONDERWERP 1: ONTWERPPROSES (bronboek)	BESKRYWING	PUNTE (50)
Uitdrukking van voorneme en rasionaal/konsep	Hou 'n dinksrum of maak 'n breinkaart van idees om die tema en die doel van die opdrag te verken. Ontwikkel 'n konsep. 'n Rasionaal moet voorsien word om die ontwerp oplossing gevind, te bevestig.	10
Bewyse van navorsing, eksperimentering en besinning/nabetragting	Doen navorsing oor die opdrag en vind relevante bronmateriaal (visuele verwysings). Toon bewyse van navorsing deur 'n paar miniatuursketse van idees te maak. Ontwerp 'n paar verskillende oplossings wat die opdrag verken. Bewyse van eksperimentering, bv. 'n stemmingsbord moet sigbaar wees. Verkenning van verskillende materiale en tegnieke behoort aangemoedig te word.	10
Bewyse van gedetailleerde beplanning, tekenvaardighede en aanbieding	Beplanningstekeninge moet 'n verskeidenheid oplossings vir die opdrag (verskillende tegnieke en materiale) verken. Bewyse van tekenvaardigheidsontwikkeling moet duidelik wees. Hierdie proses moet kreatief aangebied word.	10
Bewyse van finale tekening/collage/maket wat met die finale konsep verband hou	Toon bewyse van die finale ontwerp-oplossing in die vorm van gedetailleerde, geannoteerde tekening/collage/maket/prototipe, ens.	10
Navorsing: Ontwerp in 'n besigheidskonteks	PAT 1: Basiese begrip van die bemaking van ontwerpprodukte op 'n spesifieke teikenmark gemik deur die gebruik van verpakking en advertensies as bemakingsinstrumente. PAT 2: Loopbaangeleenthede in die ontwerpdisipline: verskeidenheid, omvang, opleiding benodig en opleiding beskikbaar.	10

ONDERWERP 2: ONTWERPPRODUK	BESKRYWING	PUNTE (50)
Kreatiwiteit/Oorspronklikheid/ Interpretasie	Is die werk uniek, oorspronklik en relevant tot die opdrag?	10
Bewyse van ontwerp- betrokkenheid	Algehele indruk. Hoe is die elemente en beginsels gebruik om 'n unieke ontwerpopplossing te skep?	10
Tegniek/Vakmanskap/Metode	Is die finale produk tegnies bevoeg? Is die vakmanskap voldoende en professioneel?	10
Tydsbestuur	Bewyse en benutting van beskikbare tyd om die produk te voltooi. Toon die ontwerpproduk regmatige betrokkenheid in die maak van die ontwerpproduk?	10
Professionele aanbieding en funksionaliteit	Vervul die produk sy funksie? Word die produk professioneel en netjies aangebied? Hou die produkopplossing verband met die opdrag?	10

Sperdatum(s) behoort deur die onderwyser vasgestel te word.

'n Paar idees en benaderings as riglyn vir die ontwikkeling van die PAT'e

	Suksesvolle ontwerpe word geskep wanneer leerders met idees speel en op verbeeldingryke, unieke en persoonlike wyses verskillende benaderings ten opsigte van doelgerigte take genereer.
---	---

Die Ontwerp-onderwyser behoort die kreatiewe proses van die begin tot die einde te lei.

Hoe om 'n tema te kies:

Onderwysers word aangeraai om temas relevant tot die konteks van die leerders en van die tyd waarin ons leef, te kies. Die tema moet versigtig oorweeg word om te verseker dat die leerders op geen manier benadeel word nie. Die tema sal dan die vereistes van die opdrag bepaal.

Hoe om 'n opdrag te skryf:

'n Opdrag behoort die volgende in hooftrekke te beskryf:

- Identifiseer 'n probleem/behoefte/geleentheid wat die leerder 'n geleentheid sal gee om 'n esteties aangename en funksionele ontwerpopplossing te skep
- Bepaal die formaat, medium/materiaal, tegniese spesifikasies
- Versoek of spesifiseer moontlike teikenmark(te)
- Spesifiseer sperdatum(s) duidelik

WENK

Alhoewel leerders 'n skriftelike opdrag moet ontvang, is dit soms 'n goeie idee om die opdrag te gee net voor die finale produk gemaak word.

Onderwerp 1 sou dan uit 'n reeks 'boustene' bestaan wat opeenvolgend gegee word om eksperimentering en die ontwikkeling van die proses te verseker.

Met deeglike beplanning sal die onderwyser weet waarheen hierdie 'boustene' die leerders sal lei. Leerders mag moontlik nie weet waarheen dit lei nie en gevolglik is daar voortdurend verrassingselemente. Dit bekamp ook die neiging dat leerders op 'n eerste idee vashaak, sonder om werklik te eksperimenteer en ander moontlikhede te ondersoek. Verder sal die proses of werkboek byna voltooi wees voordat die finale produk gemaak word.

ONDERWERP 1: Bronboekriglyne vir die onderwyser**Dinkskrum, selektering en evaluering van idees:**

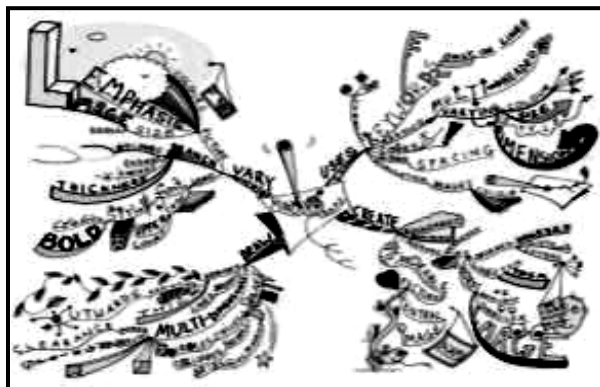
- Help die leerder om sy/haar eie **kreatiewe** stem gedurende die ontwerpproses te vind.
- Leerders behoort te begin deur alle moontlike idees, aktiwiteite, kwessies, ens. wat met die tema/opdrag verband hou, aan te teken of te illustreer, d.i. in 'n breinkaart, fotojoernaal, collage, ens.
- Dit is belangrik om te beklemtoon dat die doel van feitlik enige ontwerp is om waarde by die lewe en die wêreld waarin ons leef, te voeg.
- Probeer om tydens die insameling van idees die leerders se denkprosesse te lei na dit wat persoonlik, ongewoon, vernuwend en uitdagend is en hulle met passie vul. Probeer om hulle na individuele en vernuwend benaderings te lei.
- Wanneer idees met die leerder geëvalueer word, elimineer idees wat 'kitsch' (bv. die klaarblyklike geleende idee van 'n 'blomlamp'), onopreg/geveins (bv. 'n plakkaat vir wêreldvrede) of blatant mooi en sonder inhoud of funksie is (bv. 'n boekomslag met blinkertjies).
- Moedig leerders aan om hoë kwaliteit beeldmateriaal te bekom. Ontmoedig die gebruik van bestaande foto's en ontwerpe. Dit is beter om 'n onderwerp eerstehands te verken (gebruik eie foto's of direkte waarnemingstekeninge) omdat baie van die foto's op die Internet generies en van 'n swak gehalte is.
- Help hulle om as effektiewe, onafhanklike leerders te ontwikkel, en as kritiese, peinsende denkers wat alles ondersoek.
- Maak seker van die uitgebreide gebruik van teken om waarneming en innovering uit te druk om op 'n vaardige wyse idees te kan kommunikeer.

Hoe om idees te genereer/ontwikkel:**Teken breinkaarte**

'n Breinkaart is 'n goeie instrument om idees wat met die sentrale tema verband hou, voort te bring. Die eindresultaat van 'n breinkaart moet 'n webagtige struktuur van woorde en idees of selfs beelde wees.

'n Paar vinnige riglyne

- Begin deur die tema in die middel van die bladsy te plaas (skryf die woord en/of teken 'n beeld daarvan)
- Teken ten minste vier dik lyne wat soos takke lyk wat vanaf die sentrale kernwoord/beeld, ens. na buite versprei. Verskillende kleure kan gebruik word om elke tak te verteenwoordig.
- Teken addisionele takke wat vanaf die hooftakke uitstrek. Die woorde op hierdie takke is sub-onderwerpe van die woorde wat jy op die hooftakke geskryf het.
- Hou aan om die breinkaart uitwaarts met addisionele sub-onderwerpe/kernwoorde en takke uit te brei.

Nuttige webblad: <http://blog.igmatrix.com/how-to-mind-map>

Voorbeeld van 'n breinkkaart:**Tema: Beweging**

- Beweeg teenoor stilstaan
- Beweeg vanaf A na B
- Loop, hardloop, kruip, ry
- Stadig teenoor vinnig
- Simbole wat beweging uitbeeld
- Beweging in kultuur/tradisie
- Beweging in tyd
- Beweging as optiese illusie
- Werklik teenoor opties
- Proses as beweging
- Teksture in beweging
- Lyn in beweging
- Fatsoene en vorms
- Kleur
- Metafore

Hieronder is 'n voorbeeld van 'n paar aktiwiteite op die tema van beweging gebaseer wat leerders sal help om idees te genereer en 'boustene' te ontwikkel voordat die opdrag uitgedeel word

- Eksperimenteer met beweeglike voorwerpe/ontwerpe.
- Hierdie eksperimente kan in die bronboek geplaas word en kan dalk idees vir die finale werk ontketen.
- Gee leerders tien minute om tien beelde wat beweging voorstel in tydskrifte te kry. Deel fotostate of bykomende voorbeelde uit. Hulle moet al die beelde gebruik en in ongeveer 20 minute 'n collage maak. Hierdie aktiwiteit moet gedoen word voordat die tema uitgedeel word, aangesien hulle dan meer vrylik sal werk. Nadat hulle die opdrag ontvang het, kan hulle na hierdie collages teruggaan en kyk of hulle iets daarvan kan gebruik. Dit is 'n manier om interessante jukstaplasings te skep.
- Speel woordspeletjies deur die tesourus te gebruik om hulle op 'n reis van sinonieme te neem wat nuwe inspirasiemoontlikhede sal ontsluit, bv. aksie, vorder, evolusie, vloei, progressie, oorgang, ens.
- Vra leerders om tekeninge van verskillende vorms van beweging te maak, gebaseer op die voorbeelde hierbo. Dit kan kwessies soos die koolstofvoetspoor ('carbon footprint') ondersoek of dit kan net interessante surrealistiese jukstaplasings wees.

Eksperimentering:

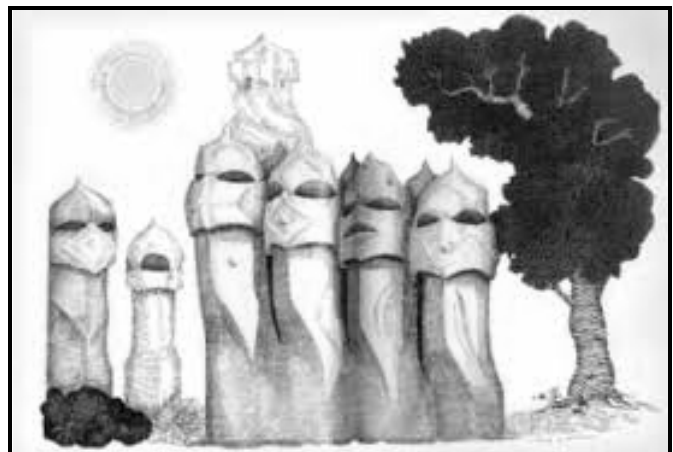
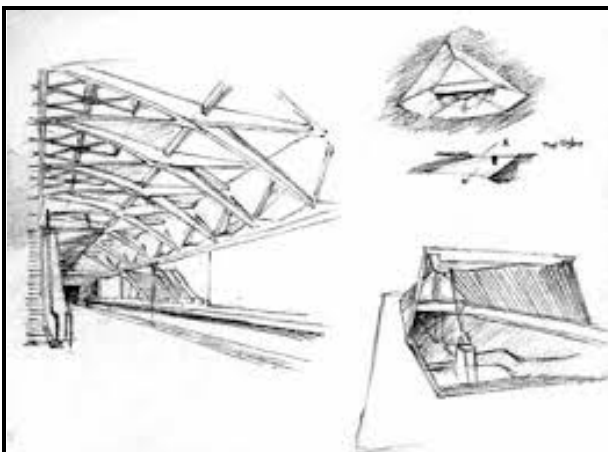
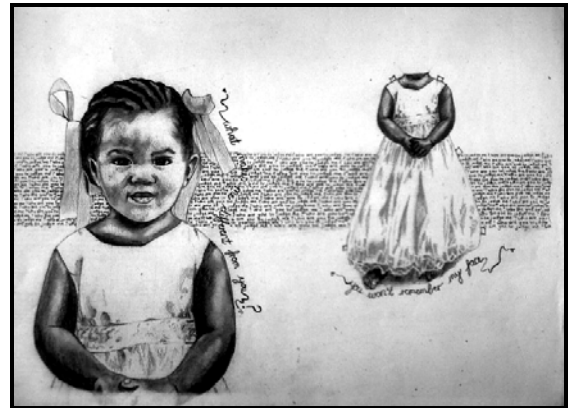
- Lei leerders om met media en prosesse te eksperimenteer, om proefvoorbeelde, prototipes, stemmingsborde of kleurkaarte te produseer.
- Verkenning behoort doelgerig en relevant tot die ontwerpoplossing te wees.

Tekenvaardighede

Die ontwikkeling van tekenvaardighede moet duidelik waarneembaar wees.

'n Verskeidenheid oplossings vir die opdrag moet ondersoek word deur die gebruik van tekeninge (miniaturesketse, idee/konseptueel, tegniese/konstruksie en waarneming).

Gedurende die jaar moet hierdie ondersoekende proses die gebruik van verskillende tekenmateriale weerspieël (bv. uitveërs, penne, ink, bleikmiddel, tou, draad, ens.) en 'n wye verskeidenheid teken tegnieke (bv. stippeling, oorkruising, 'doodle', krap, tonale tekening) en style (naturalisties, ekspressief, gebare) moet verken te word. Hierdie proses behoort kreatief aangebied en aangeteken te word.

2.2 Assessering van die PAT'e

Assesseringskriteria vir PAT 1 (kwartaal 1) en PAT 2 (kwartaal 2)

ONDERWERP 1: BRONBOEK/WERKBOEK

KRITERIA	
Uitdrukking van voorneme en rasionaal/konsep	10
Bewys van navorsing, eksperimentering en besinning/nabetragting	10
Bewys van gedetailleerde beplanning, tekenvaardighede en aanbieding	10
Bewys van finale tekening/collage/maket wat met die finale konsep verband hou	10
Navorsing: Ontwerp in 'n besigheidskonteks	10
TOTAAL	50

ONDERWERP 2: DIE PRODUK/PRAKTIES

KRITERIA	
Kreatiwiteit/Oorspronklikheid/Interpretasie ten opsigte van die konsep en oplossings relevant tot die opdrag	10
Bewys van ontwerpbetrokkenheid: die gepaste gebruik van ontwerpelemente en -beginsels	10
Tegniek/Vakmanskap/Metode	10
Voltooiing van werk/tydsbestuur/bewyse van volle benutting van beskikbare tyd	10
Professionele aanbieding en funksionaliteit van die ontwerpopslossing	10
TOTAAL	50
GEKOMBINEERDE TOTAAL VIR ONDERWERP 1 EN ONDERWERP 2	100

ASSESSERINGSKRITERIA VIR PROEFEKSAAMEN-PRAKTIES: (Voltooi gedurende kwartaal 3)**ONDERWERP 1: BRONBOEK/WERKBOEK**

KRITERIA	
Uitdrukking van voorneme en rasionaal/konsep	10
Bewys van navorsing, eksperimentering en besinning/nabetragting	10
Bewys van gedetailleerde beplanning en aanbieding wat met die finale konsep verband hou	30
TOTAAL	50

ONDERWERP 2: DIE PRODUK/PRAKTIES

KRITERIA	
Kreatiwiteit/Oorspronklikheid/Interpretasie ten opsigte van die konsep en oplossings relevant tot die opdrag	10
Bewys van ontwerpbetrokkenheid: die gepaste gebruik van ontwerpelemente en -beginsels	10
Tegniek/Vakmanskap/Metode	10
Die ontwerpopslossing moet bewys toon van ten minste 12 uur se werk onder gekontroleerde omstandighede	10
Professionele aanbieding en funksionaliteit van die ontwerpopslossing	10
TOTAAL	50
GEKOMBINEERDE TOTAAL VIR ONDERWERP 1 EN ONDERWERP 2	100

Hierdie taksonomie moet saam met die assesseringskriteria vir PAT 1 (Kwartaal 1) en PAT 2 (Kwartaal 2) op bladsy 12 gebruik te word.

KOGNITIEWE VLAKBESKRYWINGS VIR PRAKTIESE PROJEKTE

'n Voorbeeld:

WILLIAMS SE TAKSONOMIE: KOGNITIEF (DENKE)				WILLIAMS SE TAKSONOMIE: AFFEKTIEF (GEVOEL)			
Vlotheid (die generering van idees, antwoorde, reaksies, moontlikhede vir 'n gegewe situasie/probleem)	Buigsaamheid (die generering van alternatiewe, variasies, aanpassings, verskillende idees/oplossings/opsies)	Oorspronklikheid (die generering van nuwe, unieke en innoverende reaksies/oplossings)	Uitbreiding (die uitbreiding, vergroting, verryking of versiering van idees om dit vir ander makliker te maak om te verstaan of om dit interessanter te maak)	Die neem van risiko's (eksperimentering, probeer nuwe uitdagings)	Kompleksiteit (die vermoë om struktuur uit chaos te skep, om logiese orde in 'n gegewe situasie te bring en/of die ontbrekende dele te sien)	Nuuskierigheid (die vermoë om te wonder, na te dink/besin, te wonder)	Verbeelding (die vermoë om denkbeeldige prentjies te vorm, moontlikhede en nuwe dinge te visualiseer of om verby praktiese beperkings te reik)
Die leerder het baie idees en baie moontlike oplossings vir die probleem/opdrag gegenereer	Die leerder kon aanpas en alternatiewe oplossings of opsies oorweeg	Die leerder het kreatiewe oplossings gegenereer	Die leerder het die idee(s) baie verder geneem, genoeg detail bygevoeg vir ander mense om dit te verstaan	Die leerder het nuwe idees deur waaghalsige eksperimentering probeer	Die leerder kon die ontbrekende dele invul om 'n volledige oplossing te kry	Die leerder het na verskeie opsies gekyk en het baie daarvoor nagedink	Die leerder was in staat om moontlike oplossings te visualiseer, selfs al was dit nie prakties implementeerbaar nie

Beskrywers van die assesseringskriteria vir ONDERWERP 1 en 2

Uitstaande	90–100	Uitsonderlike vermoë; rykheid; vol insig; vloeiend; hoë vaardigheid; waarneming en kennis kragtig uitgedruk; ondersteun deur 'n <u>oorspronklike of ongewone proses en ontwerp oplossing.</u> <u>Uitstaande en oorspronklike aanbieding van die proses en die produk.</u>
Uitstekend	80–89	Treffende impak; die meeste van die bogenoemde; gedetailleerd; goed georganiseer en samehangend; afgewerk; vaardigheid duidelik; ondersteun deur 'n oorspronklike/ ongewone/relevante ontwerp proses en -oplossing; aanbieding oorspronklik en deurdink. <u>Paar geringe foute sigbaar.</u>
Baie Goed	70–79	Goed georganiseer, soos hierbo, maar sonder die impak; goeie bevoegdheidsvlak en keuse van inhoud; ondersteun deur 'n relevante ontwerp proses en -oplossing; duidelike sorg en moeite gedoen met oorspronklike aanbieding. <u>Paar duidelike teenstrydighede/foute sigbaar.</u>
Goed	60–69	Interessante aanbieding; doel duidelik; oortuigend; eenvoudige direkte gebruik van gekose medium; toon begrip maar neig soms na die alledaagse en stereotipiese oplossing; bevredigende ontwerp proses en -oplossing; redelike moeite gedoen met aanbieding. <u>Steurende/Duidelike teenstrydighede.</u>
Gemiddeld	50–59	Bevredigend; voel meganies; afgelei of gekopieer; min insig; verbeeldingsloos; ontwerp proses en -oplossing nie altyd duidelik geïdentifiseer nie; aanvaarbare aanbieding. <u>Baie steurende teenstrydighede.</u>
Ondergemiddeld	40–49	Genoeg werk om te slaag; nie logies gekonstrueer nie; paar flitse van insig; beperkte keuse van inligting; swak tegniese vaardighede kan 'n bydraende faktor wees; geen werklike ontwerp proses en -oplossing nie; lomp of nalatige aanbieding. <u>Het ondersteuning/ motivering nodig om te slaag.</u>
Swak	30–39	Visueel oninteressant; onkreatief; beperkte/swak tegniese vaardighede; geringe poging om inligting op 'n aanvaarbare wyse aan te bied; min of geen ontwerp proses en -oplossing nie; algemene gebrek aan betrokkenheid. <u>Het ondersteuning/ motivering nodig om te slaag.</u>
Baie Swak Druip	20–29	Baie min inligting of irrelevante werk/ontwerp proses en -oplossing. Geen poging is aangewend om werk op 'n aanvaarbare wyse aan te bied nie. Algemene gebrek aan toegewydheid en tegniese vaardigheid.
Onaanvaarbaar Druip	0–19	Onsamehangend; irrelevant, baie min of geen werk nie; gebrek aan selfs beperkte vaardighede toegepas. Geen toegewydheid en tegniese vaardigheid nie.

2.3 Moderering van PAT'e

Hierdie modereringsinstrument is slegs vir die doel van moderering. Die PAT'e moet beide intern en ekstern gemodereer te word. Skole sal deur die provinsies in kennis gestel word oor die datum, tyd en plek vir die eksterne moderering van die PAT'e en eksamenwerk.

'n Moontlike modereringsinstrument vir ONTWERP-PAT'e

Vak: ONTWERP

Datum: _____

1.	DIE PAT-OPDRAG	√ OF x
	Duidelike instruksies oor wat verwag word, van toepassing op die spesifieke graad	
	Visuele inspirasie	
	Die opdrag maak voorsiening vir die ontwikkeling van/skep geleentheid vir die volgende:	
	• Vloei (die ontwikkeling van idees, antwoorde, reaksies, moontlikhede vir 'n gegewe situasie/probleem)	
	• Buigsaamheid (die ontwikkeling van alternatiewe, variasies, aanpassings, verskillende idees/oplossings/opsies)	
	• Oorspronklikheid (die ontwikkeling van nuwe, unieke en ongewone antwoorde/oplossings)	
	• Uitbreiding (die uitbreiding, vergroting, verryking of verfraaiing van idees om dit makliker te maak vir ander om te verstaan of om dit interessanter te maak)	
	• Risiko's neem (eksperimentering, probeer nuwe uitdagings)	
	• Kompleksiteit (die vermoë om struktuur uit chaos te skep, om logiese orde in 'n gegewe situasie te bring en/of om die ontbrekende dele te sien)	
	• Nuuskierigheid (die vermoë om te wonder, na te dink, te oorweeg of te raai)	
	• Verbeelding (die vermoë om denkbeeldige prentjeste vorm, moontlikhede en nuwe dinge te visualiseer of om verby praktiese beperkinge te reik)	
	Duidelike assesseringskriteria	
	Sperdatum(s) en tydsbestuur	
2.	ASSESSERING VAN PAT'e	
	Van toepassing op die spesifieke graad, in lyn met die standaard van die provinsie, d.i. realistiese puntetoekenning	
	Gebruik van assesseringskriteria	
	50 punte vir bronboek insluitend assessering van die volgende:	
	• Voorneme en rasionaal van die opdrag (byvoorbeeld in die vorm van 'n breinkaart, visuele aanbieding, ens.)	
	• Bewyse van navorsing, eksperimentering en besinning/nabetragting (byvoorbeeld miniatuursketse, stemmingsborde, ens.)	
	• Bewyse van gedetailleerde beplanning, tekenvaardighede en aanbieding wat met die ontwerpdrag verband hou	
	• Bewyse van finale tekening/collage/maket wat met die finale konsep verband hou	
	• Die Ontwerp in 'n Besigheidskonteks-navorsingsmodules	
	50 punte vir produk(te) insluitend assessering van die volgende:	
	• Kreatiwiteit/Oorspronklikheid/Interpretasie ten opsigte van die konsep en oplossings relevant tot die opdrag	
	• Bewyse van ontwerpbetrokkenheid: die gepaste gebruik van ontwerpelemente en -beginsels	
	• Tegniek/Vakmanskap/Metode	
	• Voltooing van werk/tydsbestuur/bewyse van volle benutting van beskikbare tyd	
	• Professionele aanbieding en funksionaliteit van die ontwerpoplossing	

2.4 Verklaring van egtheid

Verwys na BYLAE A.

3. RIGLYNE VIR DIE LEERDER

3.1 Instruksies vir die leerder

- **Die voltooiing van al die PAT'e is verpligtend.** Die nienakoming hiervan sal jou finale Ontwerp-uitslag benadeel.
- **PLAGIAAT** moet ten alle tye vermy te word. Direkte kopiëring van 'n beeld of ontwerp wat nie jou eie is nie, sal streng gepeenaliseer word. Dit sal 'n skoolgebaseerde assesseringsonreëlmatigheid tot gevolg hê. Die proses van **transformasie** en **manipulasie** van die bronmateriaal is uiters belangrik. Jy word aangemoedig om unieke en oorspronklike oplossings met betrekking tot jou ontwerpopdrag te verskaf.
- Hou by die sperdatum(s) soos uiteengesit in die opdrag.
- Maak seker dat jou opdrag vir elke PAT in jou bronboek geplak word.
- Maak seker dat al jou werk professioneel aangebied word.

3.2 Taak

TAAK 1 (Kwartaal 1):	TAAK 3 (Kwartaal 2):	TAAK 5 (Kwartaal 3):
Praktiese Assesseringstaak (100)	Praktiese Assesseringstaak (100)	Proefeksamen Praktiese Taak (100)
Onderwerp 1: Werk-/Bron- boek/Besigheidsmodule 1 (50)	Onderwerp 1: Werk-/Bron- boek/Besigheidsmodule 2 (50)	Onderwerp 1: Werk-/ Bronboek (50)
Onderwerp 2: Voltooide praktiese werk/produk (50)	Onderwerp 2: Voltooide praktiese werk/produk (50)	Onderwerp 2: Voltooide praktiese werk/produk (50)

Hierdie praktiese stel leerders in staat om hul tegniese en probleem-oplossingsvaardighede te demonstreer en bewys te lewer van innoverende denke en insig.

Hieronder volg 'n riglyn van 'n paar benaderings wat jy kan aanneem.

Wat doen ontwerpers?

Onthou	Skep	Verbee1
Voe1	Waarneem	Verwring
Eksperimenteer	Ontdek	Spee1
Herhaal	Omskep	Onderzoek
Beplan	Analiseer	Simboliseer

Jy moet dieselfde doen!

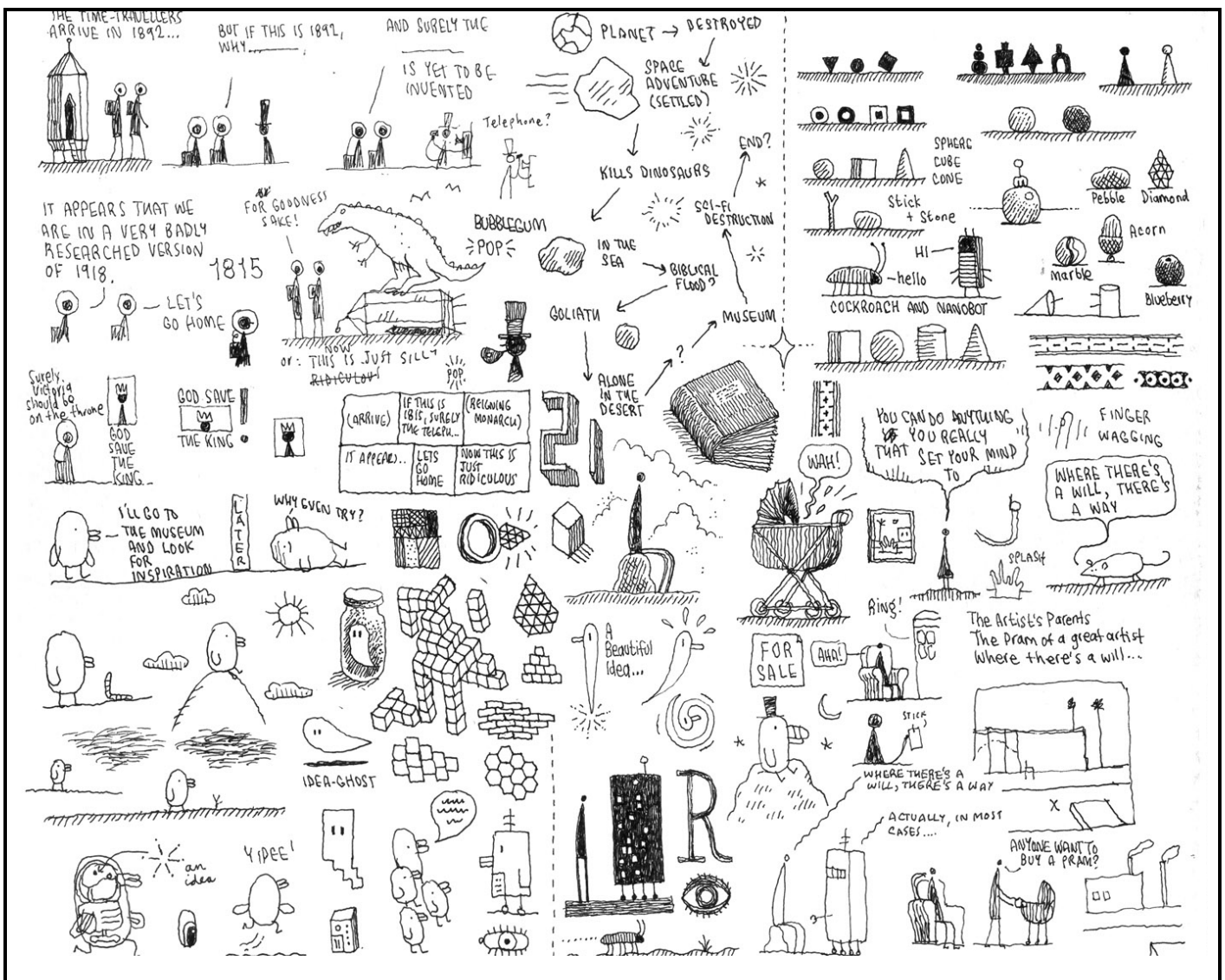

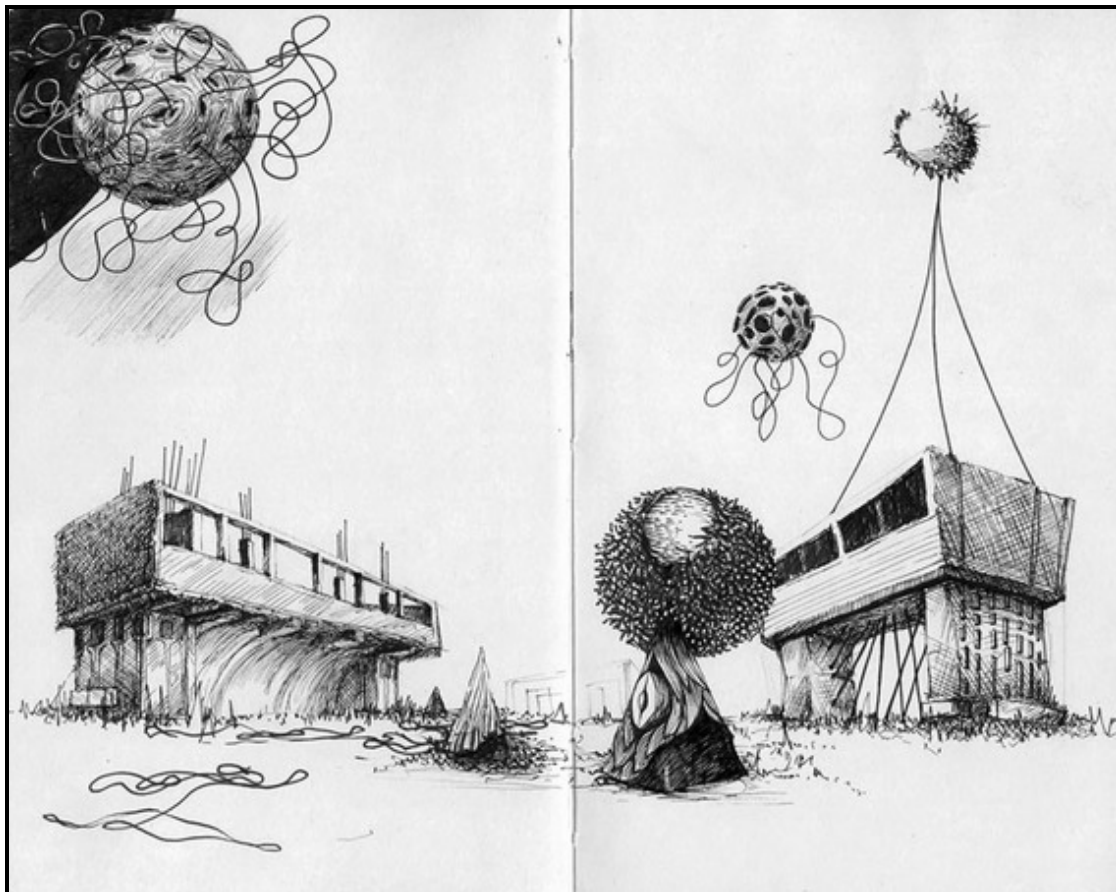
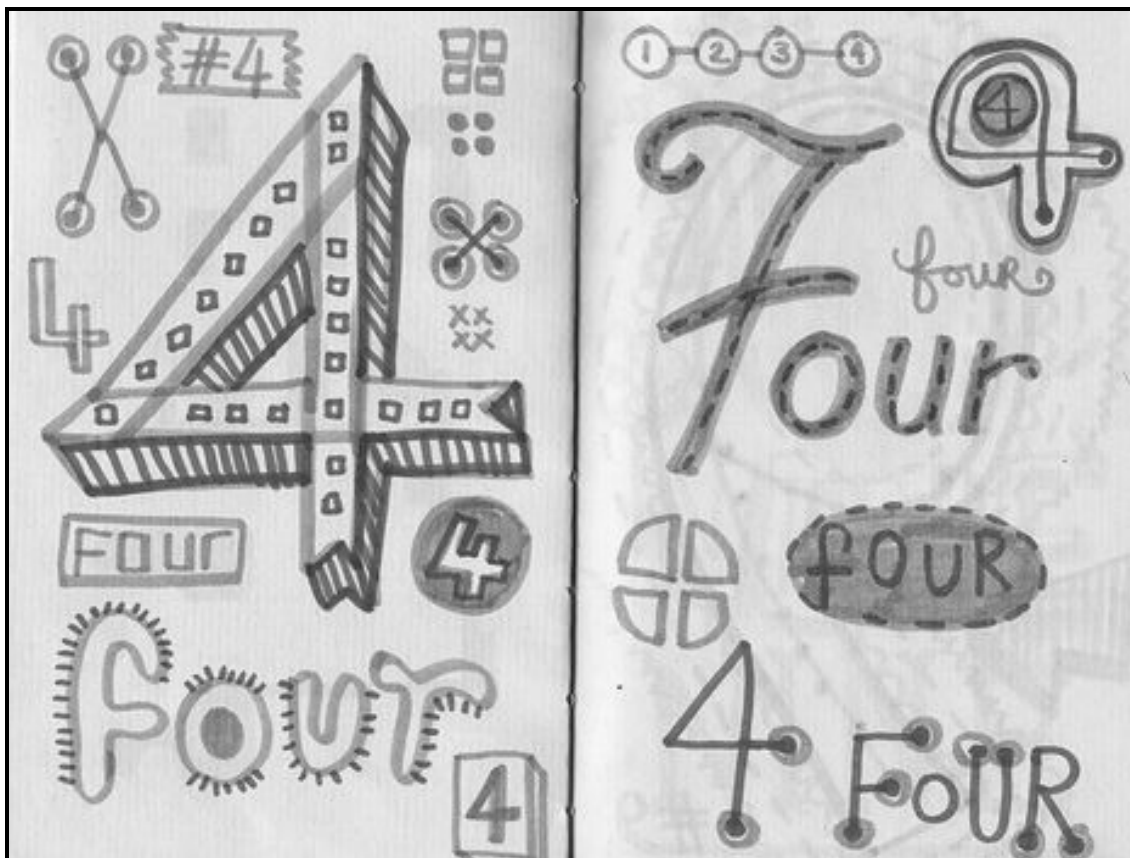
- Dit is belangrik om jou besondere sterk punte te ontwikkel. Party van julle sal versigtig beplan, terwyl ander meer intuïtief sal werk.
- Jy moet 'n berekende risiko-nemer wees. Probeer nuwe idees en prosesse sonder 'n vrees vir mislukking.
- Kreatiewe aktiwiteit kan op 'n aantal verskillende vlakke plaasvind, van die vervaardiging van 'n collage of produk wat deur 'n bestaande idee of ontwerp geïnspireer is tot die ontwikkeling van 'n heeltemal vars en individuele proses en uitkoms. 'n Idee is slegs so goed soos die uitvoering daarvan. Werk wat tegnies minderwaardig is, sal 'n goeie idee ruïneer.
- 'n Ontwerp is in die eerste plek 'n uitdrukking van die medium. In alle groot ontwerpe is die onderwerp en die wyse waarop dit gemaak word, onafskeidbaar. Jy moet tegniek bemeester om die inhoud te beskerm.
- Oorweeg die doelgerigte gebruik van die elemente en beginsels in jou ontwerpproses.
- Bespreek al jou werk voortdurend met jou onderwyser. Dit sal jou help om jou sterk punte en tekortkominge te identifiseer.

Wenke vir ONDERWERP 1 (Bronboek):

Die bronboek kan die volgende insluit:

- **Sketse en voorbereidingstekeninge**
- Beelde, artikels, uittreksels, voorbeelde, foto's, ens. wat jy versamel het.
- Voorwerpe (stukkies papier, verpakkingsmateriaal, kaartjies, ens.) wat jy interessant en stimulerend vind, van persoonlike belang is of nuttig kan wees vir 'n praktiese projek op een of ander stadium.
- 'Doodles' (wanneer jy ingedagte krabbel), woorde, sketse, notas wat met jou ervarings en konteks verband hou.
- **Doen navorsing** oor 'n wye verskeidenheid **ontwerpers** en voorbeelde wat jou praktiese werk sal inlig en versterk.
- Ondersoek **verskillende tegnieke en materiale**.
- **Breinkaarte** om idees te ontwikkel.
- **Dokumentasie** van enige proseswerk.

Voorbeelde van benaderings tot ONDERWERP 1 (Bronboek)

3.3 **Assesserings-/Modereringsrubrieke/-instrumente**

Verwys na bladsy 4 en 5 van die Riglyne vir die Onderwyser.

3.4 **Vereistes vir aanbidding**

ONDERWERP 1 (Bronboek)

- Skryf jou naam en van duidelik op die voorblad van jou bronboek.
- Merk elke PAT duidelik.
- Plak jou opdrag vir elke PAT in.
- Jou bronboek behoort aktiwiteite in chronologiese volgorde te wys.
- Plak alle werk stewig in jou bronboek.
- Bied jou werk netjies en kreatief in jou bronboek aan.
- Maak seker dat hierdie dokument/bronboek maklik oopmaak.

ONDERWERP 2 (Produk)

- Merk jou produk vir elke PAT duidelik.
- Jou produk moet professioneel aangebied word.

3.5 **Tydraamwerke**

Alle PAT'e moet volgens die gespesifiseerde spertyd(tye) van die opdrag voltooi word. Versuim om die PAT'e en die PRAKTIESE PROEFESAMEN te voltooi, kan tot 'n onvolledige SGA-punt lei. Dit sal jou finale matriekuitslag erg benadeel.

3.6 **Afwesigheid/Take nie ingelewer nie**

Die afwesigheid van **ENIGE** PAT sonder dat 'n mediese sertifikaat voorgelê is, sal 'n onvolledige punt tot gevolg hê. Ten minste 60% van ALLE take MOET onder toesig van jou onderwyser in die klas gedoen word. Jou onderwyser moet die werk as jou eie verifieer. As jou werk tuis gedoen is, kan jou onderwyser nie die egtheid van jou werk bevestig nie en die werk sal NIE nagesien word NIE.

3.7 **Verklaring van egtheid**

Verwys na BYLAE A.

4. BRONNELYS

Die onderwyser moet die volgende bronmateriaal in die klaskamer hê:

- LOOM onderhewig aan beskikbaarheid
- Enige van die handboeke wat deur die nasionale Departement van Basiese Onderwys goedgekeur is
- Enige ontwerptydskrifte, bv. *House and Leisure*, *World of Interiors*, *Visi*, *Elle Decor*, ens.

Handige webblaaie:

- www.behance.com
- www.pinterest.com
- www.yatzer.com
- www.dezeen.com
- www.itsnicethat.com
- www.underconsideration.com/fpo
- www.ineedaguide.blogspot.com
- www.lostateminor.com
- www.coutequecoute.blogspot.com
- www.antwerp-fashion.be
- www.logopond.com
- www.thedieline.com

5. GEVOLGTREKKING

Na voltooiing van die praktiese assesseringstaak moet leerders in staat wees om hulle begrip van die bedryf te demonstreer; hulle kennis, vaardighede, waardes en redenasievermoëns te versterk, en ook betrekkinge buite die klaskamer te vestig en uitdagings in die wêreld daar buite aan te durf. Die PAT ontwikkel verder leerders se lewensvaardighede en gee hulle die geleentheid om by hulle eie leerervarings betrokke te wees.

BYLAE A**VERKLARING VAN EGTHEID**

Hiermee word verklaar dat ten minste 60% van hierdie PAT onder toesig van die Ontwerp-onderwyser gedoen is. Hierdie verklaring sertifiseer dat alle werk wat ingelewer is, oorspronklik en die werk van die leerder is.

Leerder													
Skool													
Distrik													
PAT 1/2/Proefeksamen: (Kies en omkring slegs EEN.)													
	<table border="1"> <tr> <th></th> <th>Handtekening</th> <th>Datum</th> </tr> <tr> <td>Leerder</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Onderwyser</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Prinsipaal</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>		Handtekening	Datum	Leerder			Onderwyser			Prinsipaal		
	Handtekening	Datum											
Leerder													
Onderwyser													
Prinsipaal													
Skoolstempel													